

Hoe VKB en SIKB het bodemwerkveld naar een hoger niveau tilden

Twee bodem-beeldbepalers vieren jubileum

In het kielzog van Tijdschrift Bodem zijn er nóg twee 'bodemjubilea' te vieren. De Vereniging Kwaliteitsborging Bodembeheer (VKB) staat voor haar vijfde lustrum. De Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB) werd dit jaar twintig. Met vijf (voormalige) voorzitters en directeuren blikken we terug en kijken we vooruit.

Door: Bert Kobus

Over de auteur:

Bert Kobus is tekstschrijver en bedrijfsjournalist

'De oprichting van de VKB...?' Walter de Koning, destijds manager bij Oranjewoud (de huidige Antea Group), kan het zich nog herinneren. 'Dat werd een komisch geheel. We waren destijds in 1996 met vier of vijf oprichtende bureaus. Na enkele verkennende gesprekken huurden we in Utrecht een bescheiden zaaltje af voor de oprichtingsbijeenkomst. Moest voldoende zijn. Tot onze verbazing kregen we echter zo'n tweehonderd aanmeldingen; in allerijl zijn we uitgeweken naar de Jaarbeurs.'

Die belangstelling tekende de behoefte aan professionalisering in het bodemwerkveld. De Koning: 'Eind jaren tachtig groeide de vraag naar bodemonderzoeken enorm. Er ontstond een serieuze markt terwijl het vakgebied nog in de kinderschoenen stond. Elke partij voerde onderzoek op z'n eigen manier uit. Je had te maken met verschillen in bodemkaarten en coderingen, in de uitvoering van bemonsteringen en boringen. Opdrachtgevers vroegen logischerwijs om uniformiteit én meer zicht op de kwaliteit. Als bodemadviesbureaus wilden we daarin voorzien.'

DE BEGINJAREN

De VKB hield zich in de beginjaren vooral bezig met de praktische vraagstukken rondom milieu-hygiënisch onderzoek. De Koning: 'Je had het over uniforme kaartlegenda's, hoe lang grondwater in een peilbuis mocht staan of hoe je een bemonstering uitvoerde. Ons eerste wapenfeit was dat we 25 korte documenten rondom de uitvoering van veldwerk maakten. Later zijn deze door SIKB samengevoegd tot wat nu de protocollen 1001 en 2001 zijn.'

Dat samenwerken aan praktische oplossingen wierp z'n vruchten af, zag oud-VKB-voorzitter Jos Theeuwen. 'Als VKB-lid gaf je provincies en gemeenten het vertrouwen dat je bodemwerk kwalitatief goed kon uitvoeren: je zat anders met elkaar om tafel.' De vereniging legde de kwaliteitslat dan ook hoog. 'Ja, we hebben weleens leden moeten schorsen nadat een audit uitwees dat ze hun zaken niet op orde hadden. Ook hadden we scherpe regels omtrent de aanmelding. Dat kleinere bureaus hierdoor vaak niet

in aanmerking kwamen voor een VKB-lidmaatschap werd ons weleens verweten. Later hebben we dat overigens hersteld.'

OPRICHTING SIKB

Eind jaren negentig was Theeuwen als VKB-voorzitter betrokken bij de oprichting van SIKB. 'De bodem was niet alleen het domein van bodemadviesbureaus. Het beslaat een hele keten: opdrachtgevers, aannemers, laboratoria, kennisinstituten, waterschappen en omgevingsdiensten. Die keten is zo sterk als de zwakste schakel.

In een uiterst complex werkveld,
toch altijd tot een besluit komen

Mooi dat we bodemonderzoek en -sanering een gouden randje gaven. Maar zolang de rest 'blik' bleef, maakten we geen impact. Dat zag de overheid ook: daar was behoefte om de kwaliteit over de hele linie te verbeteren. De stappen die wij als VKB hadden gezet waren aanleiding om met ons in gesprek te gaan.'

Dit resulteerde in SIKB: een unieke privaat-publieke samenwerking waarin de hele bodemketen vertegenwoordigd was. 'Een succesformule', stelt Henk Koster, de huidige SIKB-directeur. 'Door samen richtlijnen te beheren, te ontwikkelen en te toetsen, creëer je draagvlak in de hele keten. Dit is nog elke dag hard werken: ook omdat SIKB de inbreng van opdrachtgevers en overheden omvat. Gelukkig heb je ondanks alle verschillen één gezamenlijke drive: de kwaliteit van het bodemwerk verbeteren. Zolang je die in het oog houdt en iedereen z'n inbrengt geeft, kom je tot afspraken en zet je stappen.'

En daar is Walter de Koning (de eerste SIKB-directeur) nog altijd trots op. 'SIKB is uitgegroeid tot een bouwwerk met centrale colleges van deskundigen, programmaraden, colleges van accreditatie en diverse platforms en advieskamers. Dankzij dit bouwwerk komen we in een uiterst complex werkveld toch altijd weer tot een besluit.'

KWALITEIT EN INNOVATIE

Het werkveld voor én na 25 jaar VKB? 'Een wereld van verschil', stellen alle betrokkenen. In die zin is een belangrijke VKB-doelstelling behaald: kwaliteitsverbetering en uniformering. Hiermee is het werk niet af. Peter van Mullekom, de huidige voorzitter van de VKB: 'Als adviesbureaus willen we zinvol en maatschappelijk relevant werk doen: via de VKB blijven we kritisch op hoe we dit voor opdrachtgevers het beste kunnen uitvoeren. Door waar mogelijk richtlijnen en protocollen proberen te verbeteren; door het gesprek aan te gaan met het bevoegd gezag over nut en noodzaak van onderzoek. Die discussie gaan we graag aan.'

Daarnaast loopt VKB voorop als gaat om de verbetering van kwaliteit en innovatie. 'Rondom actuele bodemthema's pakken we onze rol. Daar doen opdrachtgevers hun voordeel mee. De Richtlijn Risicogestuurd werken bij tijdelijk uitplaatsen van asbest in puinhoudende bodem en de geactualiseerde Handreiking voor bemonstering van PFAS zijn daar mooie voorbeelden van.'

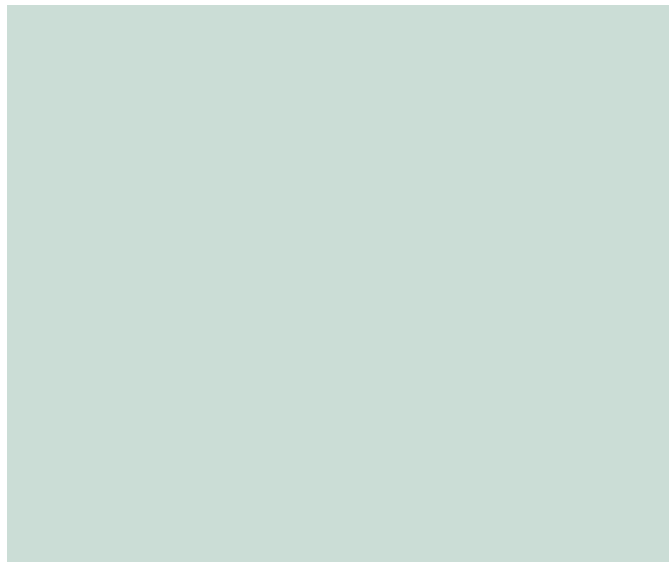
VERBETERING KWALIBO-STELSEL

Voor de toekomst liggen er meerdere uitdagingen in het verschiep: voor VKB én SIKB. De verbetering van het Kwalibo-stelsel die door staatssecretaris van Veldhoven is aangekondigd is daar

één van. Mede ingegeven door de komst van de Omgevingswet, maar ook omdat het stelsel te complex zou zijn en er sprake is van een aanzienlijk nalevingstekort.

Over dit nalevingstekort en de weerslag daarvan op de VKB-leden, maakt van Mullekom zich zorgen. 'Waar wordt gewerkt, worden fouten gemaakt. Maar, ik ken geen adviesbureau dat dit moedwillig doet. Dat is niet in ons belang: we handelen in de geest van de Kwalibo, richtlijnen die we zelf ooit geïnitieerd hebben.'

Verbetermaatregelen moeten volgens Van Mullekom gericht zijn op dat deel van de keten waar de grootste risico's zijn en het meeste geld wordt verdiend bij het afwijken van richtlijnen en protocollen. 'Daarom is er eerst een goede analyse nodig van de hele keten. We gaan dit proces nauwlettend volgen: kritisch, met een open mindset. Daarin zijn we in 25 jaar tijd niet veranderd.'

BODEMREVIVAL

Sowieso gaat het bodemwerkveld een nieuwe fase in, constateert Theeuwen. 'In de jaren tachtig was een groep pas afgestudeerde 'jonge honden' de eerste lichter die aan de slag ging met de bodem. In drie decennia maakte deze generatie Nederland schoner, veiliger en gezonder. De overheid heeft zelfs een tijdje gemeend dat de hele bodemsaneringsoperatie de vWas9(')]TJemonstering seHpei9k(een